

УДК 72: «71»159.954(045)

Болотов Г. І.,
канд. арх. доцент кафедри
містобудування ННІ АП НАУ

ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ЕВОЛЮЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СВІТОВИХ МАЙСТРІВ АРХІТЕКТУРНОЇ СПАДЩИНИ

(на прикладі обраних представників:
О.Німейєра, К. Танге, Ф. Л. Райта, А. Гауді)

Анотація: проаналізовано та співставлено основний та заключний періоди творчої діяльності видатних архітекторів, яскравих представників головних психотипів: «Творців», «Прагматиків», «Інтелектуалів» та «Романтиків»: О.Німейєра, К. Танге, Ф. Л. Райта, А. Гауді на предмет пріоритетного застосування класичних геометричних форм, принципів композиційної побудови, компактності об'ємно-просторових рішень, просторової прозорості та декоративно - кольорової насиченості. Отримані результати засвідчують суттєві зміни творчої спрямованості майстрів, переходу їх до нового еволюційного витка, що відповідає теорії еволюції.

Ключеві слова: проаналізовано, співставлено, основний, заключний, період, творча діяльність, видатні архітектори, представники, головні психотипи, «Творці», «Прагматики», «Інтелектуали», «Романтики», О.Німейєр, К. Танге, Ф. Л. Райт, А. Гауді, пріоритетність, геометрична форма, композиційна побудова, компактність, просторова прозорість, декор, колір, результати, перехід, новий еволюційний виток, теорія еволюції.

В своїй творчій діяльності митці архітектури застосовують різні підходи щодо формоутворення та пластично-декоративної організації архітектурного середовища, різні композиційні прийоми його побудови, по різному насичують кольором простір в залежності, в першу чергу, від притоманих особистості пріоритетів та уподобань.

Для визначення характерних представників головних психотипів цього дослідження розглянуто понад 70 видатних архітекторів, які пройшли тривалий творчий шлях, є представниками різних континентів, твори яких відзначені престижними нагородами та всесвітнім визнанням. Це бразильський зодчий Оскар Німейєр, створивший нову столицю Бразилії, всесвітньо відомий японський архітектор Кендзо Танге, творець органічної архітектури, американець Френк Ллойд Райт, неперевершений романтичний сказочник Каталонії – Антоніо Гауді.

О.Німейєр, працював разом з Л. Костою, який вийграв конкурс на проект генерального плану нової столиці Бразилії, і фактично став головним, активним реалізатором ідей, закладених до цього проекту. Одним із характерних прийомів об'ємно-планувальної організації в основний період його творчої діяльності стало застосування своєрідних, вітрильних за своєю геометрією опор, які в різних модифікаціях присутні і в палаці Верховного суду, і в палацах Світанку та Плоскогір'я, і в проекті головної мечеті Алжиру. Для нього притаманно чітко визначати головні композиційні орієнтири, використовувати асиметричні та дисиметричні рішення, стриману кольорову палітру.

Яскравим витвором митця є проект музею сучасного мистецтва в Каракасі (Венесуела), композиційною основою якого стала перевернута чотирихгранна піраміда (табл.1.1), що спрямовує до сонця свій внутрішній простір, в якому розміщені експозиційні зали.

В пізні роки своєї творчості О.Німейєр все частіше застосовує симетричні рішення (Інститут природознавчих наук, Кафедральний собор у столиці Бразилія, концертний зал парку Іберапуера, театр у Дуки-ді-Кашіас - див. табл.1.1), кольори стають яскравішими, пластика розкутішою, що значною мірою свідчить про його перехід до нової творчої епостасі, що притаманна прагматичному спрямуванню [5].

Видатний архітектор Японії - Кендзо Танге в основний період творчості застосовував строгі симетричні та дисиметричні, компактні рішення, в яких панувала рівновага та гармонія. Одним із яскравих прикладів його творчих нагробків є Католический собор Св. Марії в Токіо, якому чітко визначена симетричність побудови, врівноваженість структурних елементів, декоративно-кольорова стриманість (див. табл. 1.1) [2].

Роботи заключного періоду творчості К. Танге відрізняються значною прозорістю, повітряністю, легкістю (будівля «Фуджі – TV» в Токіо, будівля компанії «Сидзуока» в Токіо).

Яскрава творчість великого американського митця Френка Ллойда Райта, значною мірою була присвячена створенню індивідуального житла, яке він будував із великою наснагою та задоволенням, творчо дотримуючись правила органічного включення споруди до природного ландшафту. Він любив Природу, як ТВОРИННЯ БОЖЕ, відаючи перевагу використанню природних матеріалів: каміння, дерева, цегли, “заводячи” їх в інтер'єр, акцентуючи їх красоту, привабливість, фактурність та тектоничність. Його твори динамічні, прозорі, геометрично визначені і гармонічні.

Будинки Ф.Л. Райта першого періоду творчості просторово прозорі, мають розпластані плани, м'який силует, елегантну витонченність як екстер'єру, так і інтер'єрів, де панує щірість та відвертість. Він став недосяжним

митцем, віртуозно володіючим внутрішнім простором будівлі, творцем «контактного середовищного простору» - особливої, вільної «комунікаційної» категорії.

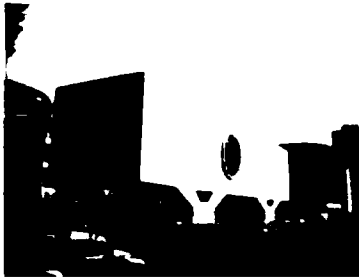
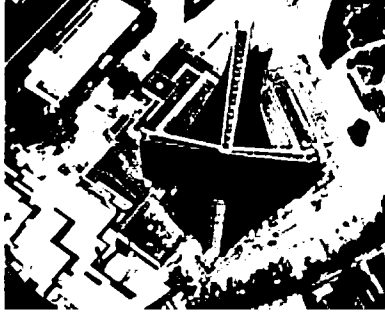
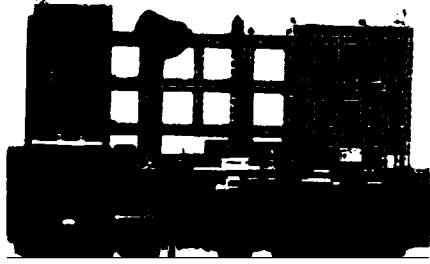

Один із яскравих прикладів цього періоду – будинок Фредеріка С. Рубі в Чикаго, вдало інтегрован до природного ландшафту, могутніми виносими карнизів та балконів, створюючих затишну тіньову атмосферу, імпазантний комфорт. А творчим апофіозом Ф. Л. Райта безумовно є легендарний будинок Кауфмана – «Дім біля водоспаду», який вражає своєю невимушеною динамічністю та гармонічним поєднанням із природним оточенням, яке безпосередньо зливається із спорудою. Це, дійсно, чудове архітектурне створіння, що було визнано геніальним, ще за життя автора. Його функціонування із самого початку, завдяки величезній популярності визначилось як національне надбання, музей (Див. табл.1.1) [1].

В той же час, в заключному періоді творчого шляху Ф. Л. Райт використовує м'які пластичні геометричні форми: сперальні пандуси – в музеї Гугенхейма у Нью-Йорку, серповидні абриси в другому будинку Герберта Джекобса («Сонячне півколо»), що у Міделтоні, заовалені абриси в «Башті Джонсона» у Расіні та Грецької православної церкви «Благовіщення» у Вісконсін (США) [2].

Значно збагачується, стає яскравішою та насиченою кольорова палітра (Адміністративний центр Сан-Рафаель в Каліфорнії). А деякі споруди (будинок Нормана Лайка) утворені майже цілком із дуг та кругів. [1]. Такі зміни в творчій орієнтації свідчать про те, що маєстро впритул наблизився до іншої творчої категорії, категорії «Романтиків».

Яскравий та неповторний «Романтик» Антоніо Гауді наполегливо та цілеспрямовано творив в надзвичайно бурхливої та самобутньої столиці Каталонії – Барселоні, де вирують емоції, панує спека, кольорами полихає природа. В його творах іскрометно поєднуються вичурні пластика та декор, кольорова співзвучність різнобарвної майоліки та метафоричної скульптури. Це казкове царство мерехливої розкутості та свободи. Створений ним архітектурний простір на грані надмірності насичен пластично-декоративними елементами, кованими тематичними решітками, вичурною фурнітурою, мозаїчними медальйонами, кольоровими орнаментальними поясами та вставками, яскравими, кольорово вишуканими об'ємними деталями.

Плани будинків достатньо компактні і в той же час ізрізані, пластично вишукані, в окремих випадках - хвилясто випуклі (Будинок Мила в Барселоні). І не випадково, що така «повітряна» архітектура будинка Мила надихнула іншого митця на створення карикатури, трактує цей витвір як паркінг для дирижаблів (Газета L'Esquella de la Torratxa, Барселона, 1912 рік) [4].

1.1	Характері приклади архітектурної творчості обраних психотипів	
О. Німейєр	 <p style="text-align: center;">1</p>	 <p style="text-align: center;">2</p>
К. Танге	 <p style="text-align: center;">1</p>	 <p style="text-align: center;">2</p>
Ф.Л. Райт	 <p style="text-align: center;">1</p>	 <p style="text-align: center;">2</p>
А. Гауді	 <p style="text-align: center;">1</p>	 <p style="text-align: center;">2</p>

О. Німейєр: 1. Проект музею сучасного мистецтва в Каракасе (Венесуела), 2. Театр у Дуки – ді – Кашіас,
 К. Танге: 1. Католицький собор Св. Марії Токіо (Японія), 2. Будівля студії “Фіджи - ТВ” Мілл-Раки (США),
 Ф.Л. Райт: 1. “Будинок над водоспадом ” Едгард Джон Кауфман, 2. Грецька православна церка “Благовіщення” Вісконсін (США)
 А. Гауді: 1. Парк Гуеля в Барселоні (Іспанія), 2. Парафіянська школа колонії Гуеля в Барселоні (Іспанія)

Багато часу і творчих зусиль, було витрачено А.Гауді для створення чудової садово-паркової перлини - парка Гуеля, який став улюбленим місцем відпочинку мешканців Барселони та числених іноземних туристів, Це

багатоярусний, штучний парк, гармонійно поєднаний із Природою (Див. табл.1.1).

Вершиною творчих досягнень А.Гауді визнана феєрична та надпластична Саграда Фамілія - храмова споруда, що присвячена родині І. Христа. Собор має хрестоподібний план, який із трьох боків оточує колонада, а його архітектура співзвучна із кращими зразками індійських храмових споруд із витонченою скульптурною феєрією. Геніальний А. Гауді створив своєрідну скульптуру поему, в якій біблейські сюжети гармонічно поєднані із флорою та фауною і феєрично виблискують на сонці. До самого кінця життя А. Гауді залишається «Романтиком», але деякі прояви у формоутворенні «Творця» все ж таки є: це і план Пласа Саграда Фамілія, розроблений автором у 1916 році, в якому чітко визначені трикутники в структурі зірки, і аскетична за пластично-декоративною побудовою споруда парафіяльної церкви колонії Гуеля із трикутними тіпанамі над вікнами (Див. табл.1.1), а також надзвичайно стриману за пластично-декоративним і кольоровим насиченням школу Св. Терези в Барселоні. Також важливо відзначити, що в період розробки колонади віадуку парку Гуеля (1910 р.). А. Гауді зробив як досвідчений природний аналітик, графічний аналіз розподілу навантажень у похиленій колоні, а також сконструював і втілював до життя просторову модель легкого, складчастого залізобетонного покриття школи Св. Терези. Це, безумовно свідчить про його суттєвого наближення до своєї нової іпостасі – переходу від «Романтиків» до «Творців».

Підсумовуючи отримані результати приходимо до висновку, що існує певна еволюційна закономірність: кожен із психотипів на протязі своєї творчої діяльності в галузі архітектури, засвоює відповідно до наданої його Душі програми, певний енергетичний спектр (принципи та прийоми композиційної та об'ємно-просторової організації, просторової прозорості, компактності побудови, пластично-декоративної та кольорової насиченості), який завершується після входу його до наступного діапазону.

Список використаних джерел

1. Брюс Брукс Пфайффер. Фрэнк Ллойд Райт/ 1867-1959. Архитектура демократии/ Перев. с нем. А. В. Кайсаровой. – Изд-во: TASCHEN/APT-РОДНИК, 2006.- 96 с.
2. Історія архітектури: навч.посібник в 3 ч. / М. С. Авдеева, Н. Ю. Авдеева, В. І. Вассильченко, І. О. Солярська. – К.: Освіта Укрвіни, 2012.- ч.3.; Сучасна світова архітектура (творчість майстрів).-2012. – 300 с.
3. Кендзо Танге. Архитектура Японии: сборник статей/ Пер. с англ. Под ред. А. Иконникова.- М.: изд-во «ПРОГРЕСС», 1975. – 240 с.

4. Мария Антониета Криппа. Антонио Гауди / 1852-1926 О влиянии природы на архитектуру / Пер. с нем. Р. Г. Сакачова, Н.Д. Кортуновой. – Изд-во: TASCHEM/APT-РОДНИК, 2004. - 96 с.
5. Оскар Нимейер. Архитектура и общество / Пер. с португальского, английского и французского.- М.: изд-во «ПРОГРЕСС», 1975. – 190 с.

Аннотация

Проанализованы та сопоставлены основной и заключительный периоды творческой деятельности выдающихся архитекторов, ярких представителей главных психотипов: «Творцов», «Прагматиков», «Интеллектуалов» и «Романтиков»: О. Нимейера, К. Тангэ, Ф. Л. Райта, А. Гауди на предмет приоритетного использования классических геометрических форм, принципов композиционного построения, компактности объемно-пространственных решений, пространственной прозрачности и декоративно – цветовой насыщенности. Полученные результаты свидетельствуют о существенных изменениях в творческой направленности мастеров, о переходе их на новый эволюционный виток, в соответствии с теорией эволюции.

Ключевые слова: проанализованы, сопоставлены, основной, заключительный, периоды, творческая деятельность, выдающиеся архитекторы, представители, главные психотипы, «Творцы», «Прагматики», «Интеллектуалы», «Романтики», О.Нимейэр, К. Тангэ, Ф. Л. Райт, А. Гауди, приоритетность, геометрическая форма, композиционное построение, компактность, пространственная прозрачность, декор, цвет, результаты, переход, новый эволюционный виток, теория, эволюция.

УДК 72.036

Василенко Л. Г. ,

*Кандидат архитектуры, доцент кафедры містобудування
Київського Національного Університету будівництва і архітектури*

ВРАХУВАННЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В РЕАЛІЗАЦІЯХ КИЇВСЬКИХ АРХІТЕКТОРІВ 1920-Х – ПОЧ. 1930-Х РОКІВ

Анотація: висвітлені аспекти новаторського, неформального узгодження найкращих об'єктів архітектури Києва (на прикладі житлових будинків секційного типу), побудованих за проектами видатних майстрів архітектури України, з середовищними умовами міста, рельєфом, характером вулиць і природи.